

ΟΙ ΣΗΜΕΡΙΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΜΙΑΣ ΑΞΙΟΚΡΑΤΙΚΗΣ ΚΑΙ «ΑΝΟΙΧΤΗΣ « ΠΑΙΔΕΙΑ»

ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΕΦΗΜΕΡΑ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΑ

του Νέστορα Ε. Κουράκη

Τις σκέψεις μου για τα προβλήματα της παιδείας στην Ελλάδα και για τους εφικτούς τρόπους αντιμετώπισης αυτών των προβλημάτων είχα την ευκαιρία να εκθέσω αναλυτικά σε σημείωμά μου, που δημοσιεύθηκε σε αυτό εδώ το περιοδικό, στο πλαίσιο προτάσεών μου για οκτώ μέτρα προς αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων. Επομένως στη συνέχεια περιορίζομαι απλώς να αναφέρω επιγραμματικά και κωδικοποιημένα την ουσία αυτών των σκέψεων, που αφορούν σε γενικές γραμμές τόσο τη σχολική (κυρίως όμως αυτήν!), όσο και την τριτοβάθμια εκπαίδευση:

- (1) **Εγκατάλειψη του συστήματος μετάδοσης ξερών και συχνά ανώφελων γνώσεων, που εμποδίζουν τους νέους ανθρώπους να «ανοίξουν» το μυαλό τους** και να αναπτύξουν το κριτικό τους πνεύμα, τη δυνατότητα διαχείρισης κρίσεων, την πνευματική τους ευελιξία και τις ηγετικές τους ικανότητες ή πρωτοβουλίες. Και αντίστροφα, παροχή ευκαιριών για ανάπτυξη τέτοιων δεξιοτήτων με δράσεις όπως η συγγραφή και παρουσίαση εργασιών, η συμμετοχή σε (π.χ. ρητορικούς) διαγωνισμούς και σε επιστημονικούς ή καλλιτεχνικούς ομίλους (π.χ. για μελέτη της ιστορίας, το ανέβασμα θεατρικών παραστάσεων ή την οργάνωση φωτογραφικών εκθέσεων), η αντιπαράθεση απόψεων (debates) και το διάβασμα «εξωσχολικών» κλασικών βιβλίων· επίσης, δε, η εισαγωγή προαιρετικών μαθημάτων και η συστηματική εμβάθυνση από τους καθηγητές στην ύλη των μαθημάτων και η καλλιέργεια μεθοδολογίας στη σκέψη και την έρευνα, ώστε να μπορούν οι νέοι να διεισδύουν στην ουσία των ζητημάτων, να μην αφήνουν τίποτε «ανεξέταστον», σύμφωνα με την αντίστοιχη ρήση του Σωκράτη στην «Απολογία» του, και εν τέλει να μπορούν να επιλύουν μόνοι τους τα αναφυόμενα βιοτικά προβλήματα. Σε αυτό το πλαίσιο, σπουδαίο ρόλο διαδραματίζει η πλήρης εξοικείωση των νέων μας με τις ψηφιακές τεχνολογίες, αλλά και η έμφαση σε μαθήματα που αφορούν τον τρόπο του σκέπτεσθαι και του δράν, την επίλυση κρίσεων και τις ηθικές αξίες (με αναφορά ιδίως στους αρχαίους Έλληνες συγγραφείς και φιλοσόφους).

χρησιμοποίηση διαδικτυακών πληροφοριών, και με κύριο πάντοτε στόχο να μάθουν επιτέλους τα παιδιά μας να ερευνούν και να σκέπτονται.

Οι ανωτέρω σκέψεις απαντούν έμμεσα και στο ερώτημα του πόσο πολύ μπορεί να βελτιωθεί η εκπαίδευση με το νομοσχέδιο περί παιδείας που εξήγγειλε το Υπουργείο Παιδείας (Απρίλιος 2015). Συνήθως βέβαια τα νομοσχέδια αυτά δεν μπαίνουν στην ουσία του πώς μπορεί να αναβαθμισθεί το μορφωτικό επίπεδο των μαθητών, αλλ' απλώς επιχειρούν μια διεκπεραίωση στην εξεταστική διαδικασία. Τουναντίον, τα θέματα που ανέπτυξα ανωτέρω φαίνεται ότι επιλύονται μάλλον με τη γνώση, την εμπειρία και κυρίως τον ενθουσιασμό («της καρδιάς το πύρωμα», κατά τον Παλαμά) των εκπαιδευτικών μας, που καλούνται να διαμορφώσουν για τους μαθητές τους ήθος και «ανοιχτά μυαλά». Πάντως, σε κάθε περίπτωση, θα ήταν ολέθριο να εξοβελισθεί από τα σχολεία και τα πανεπιστήμιά μας το αρχαιοελληνικό όραμα του «αιέν αριστεύειν και υπείροχον έμμεναι άλλων», το μόνο δηλ. όραμα που εγγυάται εν τέλει πολιτισμό και αξιοκρατία.